

תורה אור השלם

1. בן תעשה לשרך לצאנך
שבעת ימים יהיה עם אמו
ביום השמיני תתנו לו:
שמות כב כט

שיטה מקובצת

(א) אן שוור אינז בלקט;
 (ב) לכבוד מלחיה בבשיה;
 (ג) ען גליח דערמא ויאנו אן
 (ד) דערמא ר' שמוען בן
 (ה) יהודה אומר רש"י
 (ו) מחסות: (ז) ועד רבכור:
 (ח) עשייה שדושה אנת ה'
 (ט) בחלומה: (י) בחלומה
 (יא) גרמא: (יב) שנתנה לב מעי
 (יג) מבריק דרמטיש;
 (יד) ברייתא אדא ר' אשי;
 (טו) מ'מ' מיטעני: (טז) שייך;
 (יז) שייך למח כר פרת. גלין
 (יח) שוה עיקר שמו;
 (יט) וכן רבין עזר מצינו שבלא
 (כ) גאמשים: (כא) שידור מלמעלה
 (כב) מלמעלה דקראש;
 (כג) שמו העם אדא ר' שמריה
 (כד) דרואתה יח' גס מבר'
 (כה) שמישטן למעשים מבר'
 (כו) אדא רבא דפרת אין
 (כז) וימית' אל;
 (כח) סבורדור: (כט) שמו ריב
 (ל) נטפסן: על יח' להו מ'
 (לא) אהא ריהל אל
 (לב) היה נמחק: (לג) מפרת
 (לד) שמו תשרי: (לה) שמו
 (לו) שמימי: (לז) ממזכיר
 (לח) ממוקמות בבדוים (חיבת
 (לט) שמו כמקראות נמחק: כר
 (מ) נהרות ונמחק: כר מימי
 (מא) שמישטן ממזכירן
 (מב) שמו תרע אדא ר' במס';
 (מג) שן שאר בארות:
 (מד) אבל שכן בארות שחרות
 (מה) למימר זכרן חירין;
 (מז) שמוס חדרילת יח' מי
 (מח) אחרת: (מט) חיותן
 (נ) מתברר: (נא) גידול ולא דמי
 (נב) לחבית' שמו שנפלה אל
 (נג) דאמינין בריש:
 (נד) ויח' אדא ר' אשי;
 (נז) דאמינין בר שישט שפ' בנות
 (נח) כותיים: (נח) בהריא דהתורה
 (נז) כר חובשית שישו ל'
 (נח) כבורות על חירול וזו
 (נח) מוכות: (נח) חירול גמר
 (נח) שן סטס בריש: (נח) כבור
 (נח) דאמינין אדא: (נח) שמוס
 (נח) דבככור אל שייך קדושת
 (נח) דאמינין דמחזק קדושת ויהו
 (נח) דאמינין אל: (נח) דאמינין
 (נח) דבככור דליתיה בבשיה;
 (נח) גידול כל זמן דהוי. תי'
 (נח) נמחק: (נח) אן זכר
 (נח) אדא ר' אשי

בר.

כאידך דשמואל דלמרא נהרא מכיפיה מצריך ^{טו} דמסייעתא ליה
 ברייתא דלמרא יובל שמו ואפילו פליגי רבנן עליה וסברי דפרת שמו
 מכל מקום ^{יז} מסייעין ליה מהא דקאמר רבי מאיר דמימיו פריין ורצין
 דלא פליגי עליה בסבא וזו דנהרא מכיפיה מיצריך ויכולין לסבור

במחנה אף ^ט צאנך
מנה והאי בבכור כתיב
ם אינו ענין לבכור
ה ^י דברחם קדוש
מה ואימא תנהו ענין
דבנך מה בנך שאינו
ושורך שאינו בא על
עין לעולה ולשלמים
שאינו בא בנדר
כו' ואימא תנהו ענין
דבנך מה בנך שאין
וצאנך שאין קבוע לו
לקוח כלל אף שורך
אלמה א"ר אסי א"ר
גריין במעי אמן כולם
אמר רבא אמר קרא
מיעט הכתוב גופא
עשרה עוברים במעי
התעשר והא אנן תנן
תנה פטור מן מעשר
יוחנן חזאי בחילמא
א"ק תעשה בשעת
יחיתיה ר' שמעון בן
וחל על מחוסר זמן
בה ואם תמצא לומר
היא ^י משום ר"ש
נגס לדיר להתעשר
ב לאחר זמנו אף
ני תנא קמיה דרב
וחזר ולקוח הימנה
רבי אסי אמר רבי
עין לדיר להתעשר
ותיעשרה

וְלֹא פִסְלִינָהּ לָהּ שָׁמָּה ^י רַבּוֹ הַנוּטְפִין עַל הַחוֹחִין וְהוּוּ לָהּ גַּשְׁמִים
 נִדְּוֹת וְאִין נִשְׁאָרִין שֶׁם מִי גַשְׁמִים וְעוֹד הַקֶּשֶׁה לִרְדּוֹ וְלִזְדוֹה שְׁמוֹאֵל
 בְּמֵה מַטְהִירִין מַלְוֹרֵעִים וּבְמֵה מַקְדִּשִׁין מִי חֲטָאֵת צִבְרֵה פֶסַח דְּלִמְרִי
 שְׁעוֹ פֶסַח שֶׁנִּי וְעַל כֹּל טִמְאִים שֶׁל מִמִּי מַדְבַּר מִישָׁאֵל וְחֻלְפָן
 וְדִמְלִיין לֹא קֶשֶׁה מַטְבִּילֵת זִבִּין וְמוֹרַעֲרֵעֵה צִבְרֵה פֶסַח אֲזַל מִקְדֹּשׁ מִי
 וְיִטְוִירִינָהּ לְדִמְלִיין אִין גַּשְׁמִים מַתְעַבְרִין בִּזְבִּין ^י גַּשְׁמִימֵי גַּשְׁמִים
 וְעִבְרִין ^י לִמֵּא מַקְוֹלוֹת בְּזִבְוִים וְגַם לֹא בְּזִמִּים הַמְכּוּסִים ^י וְכוּן בְּנֵהרֹת
 דְּתַנּוּן בְּמֵס' פֶּרֶה (פ"ה מ"א) בָּזָר אַחֲזָה וּמַעֲרַת פְּמִיִּם כְּשֵׁרִים וְכֹל
 זֹמֶה יִמְחִין עַד שִׁזְהִיל דְּבִיר ר' יִשְׁמַעֲלֵר ר' עֲקִיבָה אֹמֵר אִינוּ רִירָךְ
 שִׁירְדִן יוֹדֵד מִמַּעֲרַת פְּמִיִּם וְיִרְדֵּן פֶּסַח מִפְּנֵי שֵׁשׁ צוֹ [מִן] תַּעֲרֹבֹת
 הַכֹּל וְעוֹד פ"י ר"ת דְּלִזְכָּא לְמִימַר מִן הַדִּין קִמָּא קִמָּא בְּטוֹל אֲפִילוּ
 גַּשְׁמִים וְלִפִּי פִירוּשׁ אַחֲרוֹן לֹא קִשִּׁיָּה כֹל הֵךְ דְּזִימִים מִשָּׁה דֹּאכְתִּי לֹא
 בִּיחֹת מַעֲרִיבֹת מִקְוֹלוֹת וּתְחַלֵּת הַנְּהוּרֹת אֲדִינִים קֻטְפִּירֵה שֶׁהָרָךְ
 בִּיחֹת אִינוּ טַעַם דְּקָמָה קִמָּא בְּטוֹל לֹא יִתְּן לֹא מִי שֶׁפִּי לְעִיל צִפְרָה
 בִּיחֹת עַד כְּדִי שֵׁשׁ צוֹ שִׁיעוֹר לֵאסוֹר וּמִיחֹה יִתְּן אֹתוֹ טַעַם דְּמַחְזֹבֵר
 בִּיחֹת הַחֶסֶד ^י אִיתְּנָהּוּ צִעִינְיָהּוּ אֲזַל הֵכָה אִין הַנוּטְפִים נִיכְרִים וְיִדְוִעִים
 דְּהִינן אֲפֶשֶׁר מִשָּׁאֵי אֲפֶשֶׁר כְּדֹאמַר ר"ע בְּנִמְנָחוֹת פֶּרֶק הַתּוֹדָה (דף פג.)
 קִשָּׁא הוּא וּמוֹדָה ר"ע ^י לְדִמְרִירִין בִּפ' בְּנוֹת כּוֹתִים (גדה ל:) עַל כִּרְחָךְ
 אִין מוֹעֲבָדָת שִׁיחָה עֲבוּדוֹת שֶׁל חֹדֶשׁ שׁוֹמֵת בִּיה וּמוֹכַח הַחֶסֶד דְּהִינּוּ
 לִיתֵּת לִיהֵן לר"ע הִיאִי הִיאִשָּׁה דִּיהָ בְּפִסְקִים צִפְרָה מִי שִׁיחָה טִמָּא
 מִיחֹת לְוִירֵה וְי"ל דְּהִינן לְרִיכָה הִיאִשָּׁה לְשָׂאֵר דְּבִירִים לֹא שִׁיחָה לְמִימַר
 אִין אַחֲדָבוּ בִּר אִמִּי דְּלִמַּר צִפְרָה בְּנוֹת כּוֹתִים (דף ל:) ר"ל הִיא
 שֶׁוּמָה יִתְרָךְ כֹּאן וְי"ל ^י הֵאָה דְּנַעֲמִידָנָה נְמִי כִר' אִלְעִזָּר אִין נְמִי
 כִר"ע וּמִיחֹה קֶשֶׁה מִהִיאִל דְּאִין מַשְׁלִשִׁין בְּמִכּוֹת (בִּסּוּף) (דף ה.)
 חֶסֶד לְרִיכָה לְכַנֵּה דְּבִירִים: **אָמַר** קָרָא בִן הַעֲשָׂה אִם אִינוּ עִינִין
 כְּדֹאמַר אֲמַר קָרָא בִן מַעֲשֵׂה הוֹסִיף לָךְ הַכְּתוּב עֲשִׂיָּה אַחֲרֵת
 בְּחַר דְּאִפְקִיָּה רַחֲמָנָא בְּשֵׁלָשׁ עֲשִׂיָּה דְּרִשִּׁין לִיהֵן לְעֹשֶׂה מִשּׁוֹם ^י
 בְּמִי אָמַן ב'י' לֵאמָר דּוֹקָא דְּהוּא הַדִּין נִלְוֵה עַל כִּיּוֹן דְּהוּי
 וְכוּן בִּי יִהְיֶה דְּלִמַּר מַחְסֵר וְזִמּוֹ נִכְסֵם לְדִיר לְהַתְּשֵׁר:

מעשר בהמה פרק תשיעי בכורות

בנין אינו בלקוח. ללא שייכא בזה לקיחה ומתנה אלא אכלו גולד:
ופריך ואלו ברכור כתיב. ואלו ילפמ מינה מעשר (י) ועוד מן ברכור קדוש
בלקוח ומתנה שם משעם גולד קדוש: אמר קרא תעשה. כן
תעשה לבורך ואלו דלא מינה מקומת ברכור דהא מרחם קדוש
ולא צעי עשייה מן שיקדישנה האים:

למתאם ולאשם. ללל ליתמיהו מלכות
 ומתנה: דומיא דבנין. לשמעי
 בצכור אדם מה צכור אינו זא על
 חטא כו': צכור אינו נדר ונדבה אלא
 חובה: ואימא לעולם ראייה. שיהא
 חובה ולא על חטא: צכור אין זמן
 קבוע לקדושתו אלא כשנוגד קדוש:
 בשעת עשייה. בשעה שהן ראויין להמער
 מיטת הכתוב שלא יהו (א) לוקחין
 ובמעיי אמרן לאו שעת עשייה היא:
 ר' יוחנן חזאי בחילמא כו'. הלילה
 נראה לי ר"י בחלום ו והואיל ונראה
 לי יודע איך צי שאומר היס דבר
 טעם: הל על מחוסר זמן. שאם
 לקוח קודם שבעת ימים ללידתו שז
 אינו נכנס לדיר להמער וכל שכן אם
 לקוח גדול. והא מחוסר זמן ללא שעת
 עשייה היא וחילל עליה דין לקוח:
 ואם חילמא נומר משנה ודאי ר' שמעון
 היא. וללדידה מחוסר זמן שעת עשייה
 הוא ואם הכי לקוח לא עליו ומיהו
 בעמיזתו מורה דלוי לקוח לא עליו:
 וחזר ולקוח ממנה. ואם יש לו תשעה
 והוא חייבין במעשר ואם יאל אחד
 מן הכשריין בעשירי הרי טוב ואם
 יאל האתנן בעשירי יאלל במומו
 לצעלים: אישמיטתיה. להאי
 מקשה הא דאמר רבי אסי כו' והכל
 נמי כגון שנתנו ר"ש צעמי אמו:
 ומיעשריה

והרי הוא כבכור מה בכור קדוש לפני זמנו וקדו
מחוסר זמן קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו
איזהו אתנן שנכנסם לדיר להתעשר כל שנתנו לה
והא איפסיל ליה (א) בלוקה אישתמיטתיה הא דאמ
יוחנן לקח עשרה עוברין במעי אמן כולם נכ

פסולין לנני מטאת מפני שהן [כ"ו] מי ^(א) תערוצות הא לאו הכי שרי רובא וי"ל דלניהו סברי דהני ד' נהרות מדליין דא"י גבוהה מכל ה' ושמאלא דלמרי אין הניס מטהרין בזוחלין אלף פרט ציומי תשרי בלגל בפסחים (דף ט.) דיש טבילה לזב בערב פסח והזאה היאך ^(א) היה על הלל היו רחוקים מפרת ^(א) ומיהו לפי מה שפירש דהקנ ד' נהרות מטהרין קשה דפסולין לנני מטאת ומימשאל ואלפסן ומירך דשמה דמירך דכשרים לנני מטאתעבידן ויורדין בתוך הנהרות הנמוכים ושטפים והולכים לים ואין היוצאים ממערות ואין מי הגשמים מתערבין ומכוסין שם תדע הרי שכן ^(א) נהרות ומעיינות דקתני בסיפא בשר שגפל לטובה חרסית אר להמתין אבל בשר אחאז ומערת פמיים אינטרייכל למיתני דכשרים לנני קמ"ל דמערת פמיים אינו מי תערוצות אבל ^(א) נהרות כשרות לדבנין דלדרי רב ואבוא דשמאל אכל דמתחברי מפני מראית העין משום ^(א) גזור והלאה שם בטולת צבז שרי לנני הנהרות מחוברין למי הים ויחזיקו ואל קטפרס מחברין אלף ^(א) מיות ^(א) מחברין כל זה פ"י ר"ת בנת הלווקה בזמה (דף כ"ב ד"א ימצ) דכל איסור הבטל חוזר וניעור כשחוזר לים הגדול ^(א) דלמריין בריש מכות (דף ט.) דהטובל שם לא עלתה לו בלא תערוצות כלל: **וּמָה** בנך אינו בלוקח ויבאתה ב"י. ווא"ת ^(א) איז וי"ל דהתם הוא דבנין אז יליף פסח דורות מפסח מזרים אבל הכא הקישן הכתוב ווא"ת והא בזהיא ^(א) דתודה נמי מסקינן טעמא ד היקשא ואפ"ה פליג עליה ר"ע ולא קבלה מיינה ואין לומר משום (דף ט.) מסקינן ליה איסורי למה דברים ^(א) מהכל פסח מזרים למי התם על כרחן הקישן הכתוב לענין אפשר משאי אפשר ווא"ת דלמחר דנין אפשר משאי אפשר ולית ליה שינויא דעל כרחין הקישן אינטרייכל ליה היקשא דנדה לשאר דברים ומשום הכי לא מוקי דילפי לה מכות ממיתה והיינו אפשר משאי אפשר וגזרה שוה ד **אֲבִיבֹר**. תימא דצריש עד כמה לעיל (דף ט.) דרשינן לענין צבור צבור וי"ל הא דדרשינן ליה צבור משום דלכיד צבורא אכל מ צבור לא שייך קדושה עשייה (קדושה): **לְקַח** עשרה עובר צבור ממוסר ומו אי נמי נקט בנעי אמו ^(א) ואפילו לריש

מסורת הש"ס

(א) וְנָעִלָה הָ, מְנַחֵם סו. פד:
 ב'צ' קתנא, (ב) וְנָעִלָה סא:
 לקמן: וְתוֹרַה יִשְׂרָאֵל וְנָעִלָה
 כָּן יִשְׂרָאֵל מוֹסֵ' דַּס דְּרַם יִשְׂרָאֵל
 (ד) נָשָׁם לַפְעוּי אִתְּהָ בְיַמֵּינָא,
 חֲנֻמְלָה שְׁחִין יִשְׂרָאֵל
 (ה) עֲנֻמָּה מוֹסֵ' יִשְׂרָאֵל, ז'ל
 הַמְקוֹר, (ו) לְבִיבִימָא, בְּנוֹן
 וְכִי מְנַחֵם אִין מִי יִשְׂרָאֵל
 (ז) הִים מְחַבֵּן יִשְׂרָאֵל, (ח) יִשְׂרָאֵל
 אִתְּנֻמָּה עֲנֻמָּה בְּנוֹן
 עֲנֻמָּה כֻּלָּ אִתְּהָ אִין
 הַמְקוֹר יִשְׂרָאֵל הַמְקוֹר
 (ט) ז'ל אִתְּהָ מְנַחֵם נְמוֹ כִי

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אמר קרא תעשה כג'ל ומיבת קן ממחק: (ו) שם נעשייה דמרחם קדוש: (א) שם ואל איפסיל ליה בלקוח אישתמיטמיה: (ד) רש"י ד"ה ופרך וכו' מעשר בהמה ועוד: (ה) ד"ה נשעת וכו' שלא יכו לקוחין ובמע':

מוסף רש"י

ר' יוחנן חזאי בחילמא.
וכיון דגברא רבא אחזאי לי
אמינא מילתא מעלייתא אזי
אומר היום (מנחות 9:
מכתי''). והרי הוא כבכור.
כלומר ודבר זה יש לי דין
בכור (לעיל כא:). מה בכור
קדוש לפני זמנו. שהרי
קדושתו מרחם (לעיל כא:).

רבינו גרשום

גיהור ענין למעשר בהמה.
דאיתוי כעשיה שמכניסין
לוי וקורא לו שם מעשר
וסיקריקובי'ת; גתורה ענין
לחמאת ואטם. דאיתור
בעשיה שקמרשין; הא
לא מצי אמרת דומא
רובך בענין דאיתי באי
זאת הוא תני לטע:
זמא גתורה ענין לעולה
שלמים. דאיתורא בעשיה
דאינאן על טעא; לא סיד
דאיתור רבך בענין אטם
הא כבר נודבה לאפקי
עולה ושלמים דבאן כבר
נודבה; אמר רבא את
לא קטיף ההיא דרבא דאי
דאמר רבא חל תעשה של
היא לקוח ואיתמי מיטע
הבחוב לקוח בשעת
כלומר בזמן שראוי להקרבה
לאמר לקוח באל
כשתון עוברין לקוח הוו
עשייה לזה זור לקרובה
שלה ברה איסור דלקוח;
איסור לקוח חל על מחוסר
שם שאם ילקוח קורד ו'
ימסר קורדו שנראה לקוח
אינו נכנס לדירי התחשפר
לעולם אצ"ג דלקוח שלא
בשעת עשייה; מחוסר זמן
נכנס לדירי התחשפר. ושעת
עשייה קרין בזה. לקוח
מחוסר זמן איסור לקוח; אפי
זמן קורדו שלא
ומן במעשר זקבר לאחור
זמן; ואינו אחוז נכנס
לדירי התחשפר. ומדיבי לא
מתניתין מהכל נכנסין לקוח
שנתנו לו וחזר ולקוח
ממנה. וכוונת עובדת
כוכבים אם מיירי דלא
אחייתיהב במעשר דרמי כי
זור לקוח ממנה בליקה
שלא בשעת עשייה והיא ביקה
איסור לקוח. ולכן נכנס
לדירי התחשפר. וכמו תלשא
אחייתיהב כמן שתן לה זקבר
פירו וחזר ולקוח ממנה
בעור אחיה זקבר דלא חל
עליו איסור לקוח. ומיסתבר
כלישא אחייתיה; ואמאי
מוקינן לה בחור לקוח

(6) גדלת משואר דרעט טלף (7)
(עפי חיינ' גנ' ח' חאפלס
ליה עלקאן פסטמיתוט וכו'
וצ"ע.

(ח) נראה מלשון רבינו שלא היה לפניו הגי' בגמ' והא חיפסיל ליה בלקוח אשתמיטתיה וכו' וז"ע.